

Világszemle

Írta: Iványi János

Európának két táborra szakadása: háborút szító fasizmusra és a békére törekvő demokratikus államokra, mind hangsúlyozottabbá válik. A fasiszta blokk erősödik, a kis államok csatlakozása a fasiszta vagy a demokrata blokkhoz pillanatnyi hatalmi eltolódásokat eredményezhet az európai napi politikában, de mindenképpen a fasizmus és a szociálizmus végső harcának kifejlődését hozza közelebb.

* * *

A görögországi agrárválság és ezzel kapcsolatban a parasztság elkeseredése, a szakszervezetek tevékenysége és sztrájkmozgalmai a spanyol eseményekkel ijesztették a fasiszta alakulatokat. Szükségnek vélték az ostromállapot fedezékébe húzódni és az összes néppártot megkerülésével katonai kézre átjatsznai a hatalmat. Ez emelte Metaxast, a hadsereg főparancsnokát, diktátori székbe.

Ostromállapotot állandóvá tenni nem lehet, Metaxas is legalizálni és állandósítani akarja tehát uralmát, ezért valami egészen speciális fasizmust hirdet. sőt önigazolásul még utólag — valami álparlamentarizmus gondolatától hajtva — pártot is kíván alakítani. A fasiszta jelszavak bizony már annyira diszkreditáltak — különösen a népfrontok erősödése óta — hogy még egy relatív erejű fasiszta pártot sem sikerül létrehozni a parlamentarizmus fenntartása mellett. Ezért a fasizmus egyenesen az ostromállapotból nő ki és utólag, hatalma gyakorlása közben akarja megszerezni fedezékét. Metaxas ezért takarózik és védekezik úgy a fasizmus mint a hitlerizmus utánzásának vádjá ellen, az ő diktatúrája valami egészen különös, speciális saját elgondolás. Nem valószínű azonban, hogy ezzel félre tudja vezetni a tömegeket. Tény az, hogy sikerült megelőznie a népfront erősödését, de hogy ennek útját tudja-e majd vágni, az még elválik.

* * *

A polgári sajtó a madridi törvényes kormányt, amely parlamentárisan jutott uralomra az ez év március 16-iki választásokon, azzal akarja a közvélemény előtt ellenszenvenné tenni, hogy egyszerűen, minden tény ellenére, marxistáknak és bolsevistáknak nevezi őket és moszkvai kapcsolatokat feltételez. Valóságban még a napokban megalakult új kormány is — amely a körülmények kényszerítő hatása alatt radikálisabb az eddiginél — teljesen integrális népi összetételű, ami azt jelenti, hogy a népfront eredeti szellemében magába foglalja úgy a polgári demokrata pártokat, mint az ipari és földműves munkásságot. Caballero kormányának összetétele a legjobb biztosítéka annak, hogy a spanyol nép minden külföldi befolyástól mentesen és egyes extrém pártok diktatúrájának kikerülésével teljesen népi demokrata alapon fog működni. Caballero kormánya mögött ott áll az egész spanyol nép.

A „nemzeti hadseregnek” nevezett, idegenlégióból és riff kabi-

lokból álló csapatok csak a legnagyobb terrorral és kegyetlenséggel tudják megtartani az elfoglalt területeket. A dolgozó nép minden körülmények között hű marad kormányához, de a polgári köröket és jobboldali elemeket is, akik ragaszkodnak a tartományi autonómiához, elriasztják a burgosi kormány centralisztikus kijelentései.

A polgári sajtó harctéri jelentései, amelyek naponta a „nemzeti” hadsereg előnyomulásáról számolnak be, ezek szerint nem jelentenek sokat. A jobban (német és olasz segítséggel) felfegyverzett felkelők elérhetnek bizonyos hadi eredményeket, mi több, még Madridot is elfoglalhatják esetleg, mindez azonban nem jelenti azt, hogy uralmukat is biztosíthatják. Mert tekintve, hogy itt nem két szembenálló hadseregről van szó, hanem egy tömegbázis nélküli felkelő csapatról és magáról a spanyol népről, a felkelők hadi sikerei csak stratégiai és nem politikai sikerek. Ott áll velük szemben az egész spanyol nép.

* * *

Augusztus 25-én Moszkvában tizenhat embert végeztek ki, akik a Trockij—Zinovjev terrorista organizáció tagjaihoz tartoztak. Bűnük az volt, hogy a Szovjet vezető emberei ellen merényletet terveztek. Ezen események valódi okát és jelentőségét Zsivojin Balugdzsity a „Politika” alábbiában idézett szeptember 3-iki számában szépen kifejti. „Nemzetközi szempontból pillanatnyilag fontosabb a törvényszéki ítéleteknél a jelenlegi Oroszországban folyó harcok alapjának megállapítása. Kétségtől ez a harc is, mint a legtöbb politikai viszály a hatalom utáni vágyat fejezi ki. Trockij, Kamenyev és Zinovjev ezért úgy állítják be az eseményeket és azt hirdetik, hogy Lenin forradalmi törekvéseinek ők a tulajdonképeni képviselői. Ebből kifolyólag aztán a Lenin alkotta proletárhaza vezetését is maguknak követelik. Sztalin arra az álláspontra helyezkedett, hogy Oroszország mai viszonyai és helyzete a világban megkövetelik, hogy a leninizmus alkalmazásánál figyelembe vegye a megváltozott körülményeket. Oroszország ma már kilépett abból az átmeneti forradalmi időszakból, melyet Lenin, Trockij és Zinovjev idéztek elő. Ezzel magától megszünik azon tradíció szükségessége, amelyre Trockij hivatkozik azzal a szándékkal, hogy magához ragadja a hatalmat”. A szakadást tehát nem lényegbeli, ideológiai eltérések, hanem egyéni hiúság okozta és ez vontta maga után az ideológiai eltérést, ami tulajdonképen a hatalomvágy leplezésére szolgált. Ezeket az embereket egy jellemző elnevezéssel: romboló kommunistáknak lehetne nevezni. Az oroszországi kapitalizmus megdöntési időszakában ők voltak a vezetők, ők voltak a forradalom lelke. Ez az időszak azonban ma már elmúlt. Ők ezt nem veszik észre és így nem tudnak az építés időszakával megkülönböztetni, nem tudnak a szocializmus építésében résztvenni. A III. Internacionálét játszáik ki a mai Szovjet ellen, amely annak álláspontján dialektikusan túlfejlődött. Az ellentétek már Lenin életében megkezdődtek, amikor a N. E. P. (új gazdasági politika) megszületett. Ma azonban mind ennek ellenére, felfogásuknak igazolására Leninre hivatkoznak és remélik, hogy ez a tradíció erősebb lesz annál a po-

litikánál, amit Sztalin az ellenzék ellen alkalmaz. Trockij felfogása alapvető ellentétben áll azzal a valósággal, amivel ma Oroszországban számolni kell. A megváltozott körülmények folytán megszűnt az Oroszország kiépítésénél közreműködő diktatúra szükségessége. Nem régen jelent meg Radektól egy cikk, amelyben az új orosz alkotmányt úgy magyarázza, hogy az az összes osztályok együttműködésének következménye. Kétségtelen, hogy a paraszttömegek hatása úgy kívül mint az országban bent legyőzte azt a kizárólagos ipari proletár egyeduralmat, amit Trockij a III. Internacionálé alapján szükségesnek tart. Ez az együttműködés az ipari munkásság és a parasztság között azóta már több nyugati államban is létjogosultságot nyert. Mindez ellentétben van azokkal a törekvésekkel és elgondolásokkal, melyeket Trockij ad Lenin szájába. A valóságban ezekkel Trockij a hatalom megkaparintása felé irányuló törekvéseit leplezi. Ebben a harcban Trockij és társai türelmetlenek voltak, terrorhoz folyamodtak, ami viszont arra készítette Sztalint, hogy megtisztítsa tőlük az épülő szociális államot. Kétségkívül Sztalinnak ez a tette forradalmi szükségszerűség volt.

V i g y á z ó
I s t v á n :

Modern rabszolgák

Lapunkat az utóbbi időben mind sűrűbben keresik fel levelekkel az olvasók. Lehetetlen volna reagálni mindegyikre, mégis egyik-másik levél annyira számot tarthat az általános érdeklődésre, hogy nem tartjuk fölöslegesnek, talán hiábavalónak sem, ha egyetleneket leközlünk.

Ezt a levelet egy háztartási alkalmazott küldte:

... „Többször foglalkoznak a lapok a társadalom különböző rétegeinek helyzetével, de még ezideig nem igen tértek ki a dolgozóknak azon rétegére, akik mintegy külön csoportot alkotnak munkátestvéreik nagy táborában. Azokra a „korcsproletárookra,” akiknek élete alig nevezhető emberinek. Ezek a háztartási alkalmazottak, magyarán cselédek, a mai idők modern rabszolgái.

A rabszolgatartás ideje — azt mondják — lejárt. Nincsenek hivatásos rabszolgák. De azért ez az embertelen intézmény nem szűnt meg teljesen ott sem, ahol a termelő erők fejlettségi fokának már egy más kizsákmányolási forma felel meg. Mindössze más alakot öltött. A cselédtartás a rabszolgatartás intézményének a maradványa. A cselédek munkaadóik szemében legtöbbször nem is emberek, hanem tárgyak, eszközök. Egyéni szabadságuktól is meg vannak fosztva.